

Kluzná ložiska, ložiskové materiály, výpočet

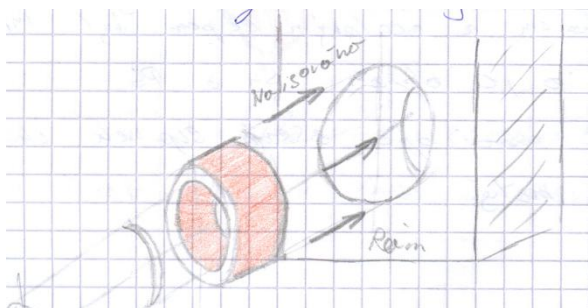
- rozdělení dle tváření filmu (tenká vrstva maziva): a) Hydrodynamická ložiska
b) Hydrostatická ložiska

Kluzná ložiska

- snaha o snížení tření pomocí mazání
- neobsahují pohyblivé části

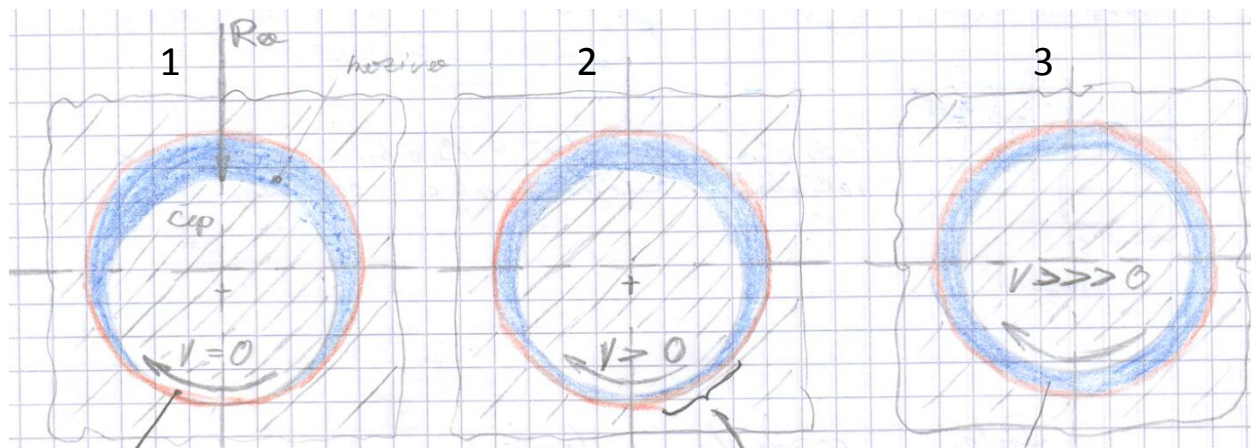
Ložiska kluzná hydrodynamicky mazaná

- ložiskový kov (bronz, slitina AL, šedá litina), Plast (teflon)

Funkce ložiska:

- 1) Při zastaveném ložisku – suché tření
- 2) Při rozběhu ložiska – polosuché tření, ve filmu z maziva narůstá tlak, mazivo je vtaženo pod čep (drsnosti povrchu a adhezí), mezi čepem a ložiskem vzniká abrazivní opotřebení
- 3) Při běhu ložiska – kapalně tření, nedochází prakticky k mechanickému opotřebení

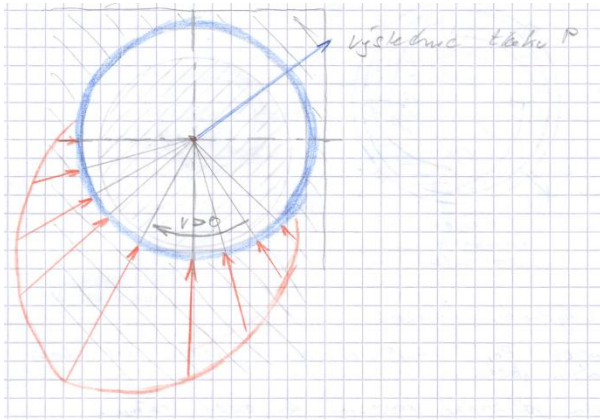
- Z hlediska opotřebení je kritická fáze 2... rozběh/zastavení, dochází k mech. opotřebení ložisek.
- Proto volíme materiál ložisek takový, aby součinitel tření mezi ložiskovým kovem a ocelovým čepem byl minimální.

Bronzy... jako mazivo je obsah Sn a Pb

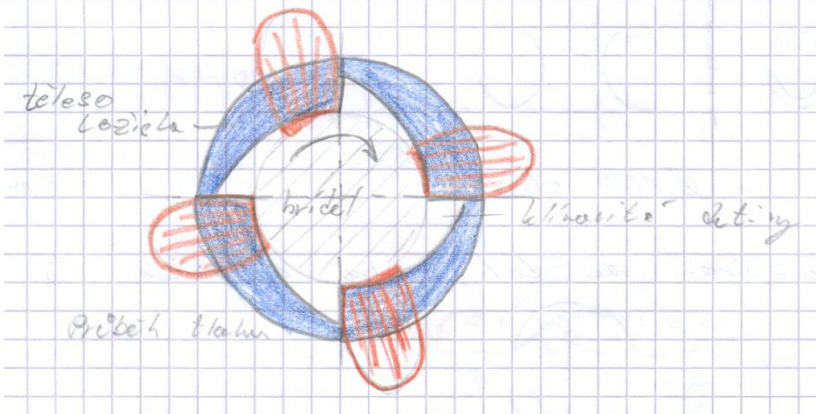
Šedá litina... jako mazivo je obsah šupinek uhlíku

Teflon... kluzný, ale měkký

Průběh tlaku v hydrodynam. Ložisku:

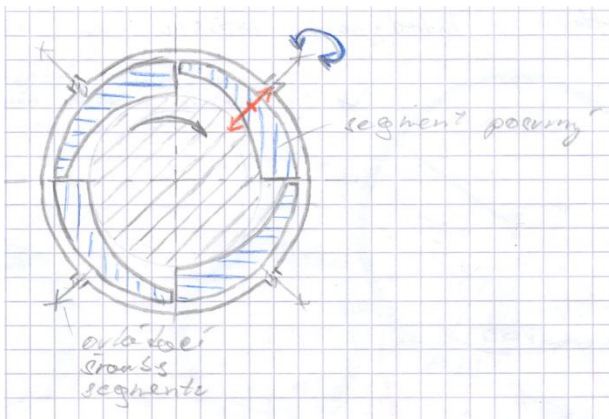

Aby došlo k lepšímu rozložení tlaku maziva po obvodu ložiska provádí se ložiska jako „více plochá“

Ložisko více ploché segmentové

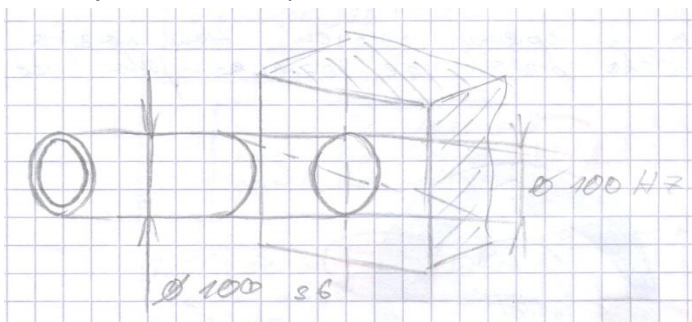
- lze regulovat tlak v ložisku (tzv. tuhost ložiska)

Provedení hydrodynamických ložisek

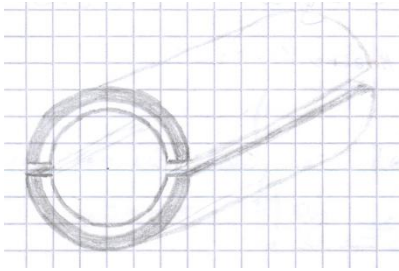
- vedení úsporou barevných kovů, omezujeme použití barevných kovů pouze na dotykové plochy

- řešíme jako nalisovaná pouzdra do ocelového rámu

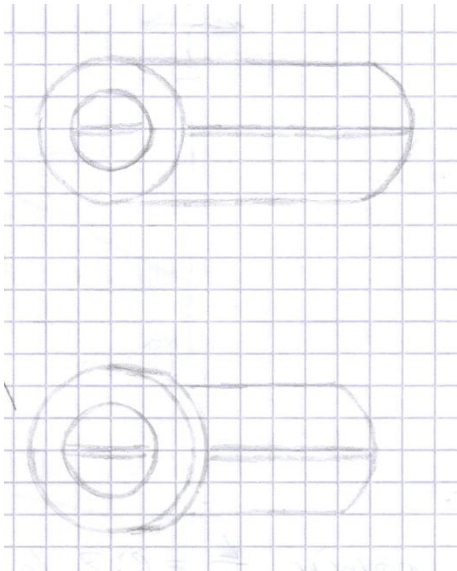

Dělená pouzdra do děleného rámu (ojnice,...)

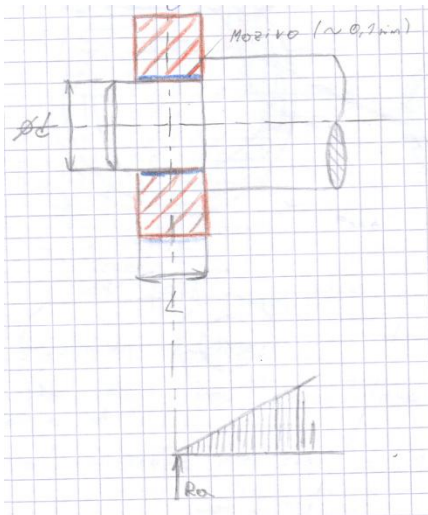
Bimetalická ložisková pouzdra – úspora barevných kovů

Pouzdra dle tvaru (k zalisování)

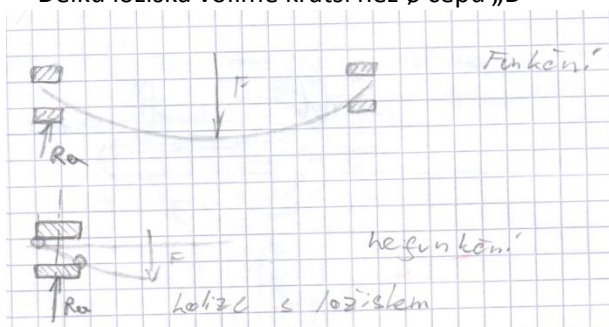

Výpočet hydrodynamických ložisek

1) Volba poměru $L/D=0,7$ (a menší)

Délku ložiska volíme kratší než ϕ čepu „D“

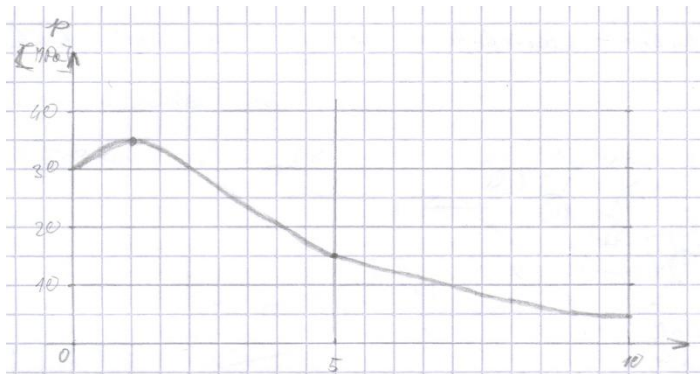
2) kontrola $\varnothing D$ na ulomení

3) kontrola ložiskového kovu na tlak

$$\frac{Ra}{S} \leq P_{dov}$$

Dovolené tlaky P

1) Cínové a olověné kompozice

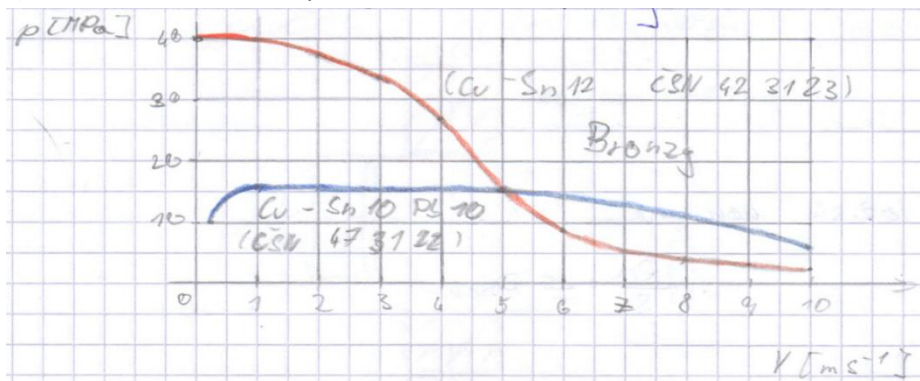

Obvodová rychlost čepu [m*s⁻¹]

2) Šedá litina

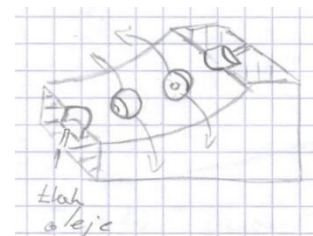
3) Cínové a olověné bronzy

Ložiska kluzná hydrostaticky mazaná

-tlak maziva je vyvozován vnějším zdrojem (generátor tlaku)

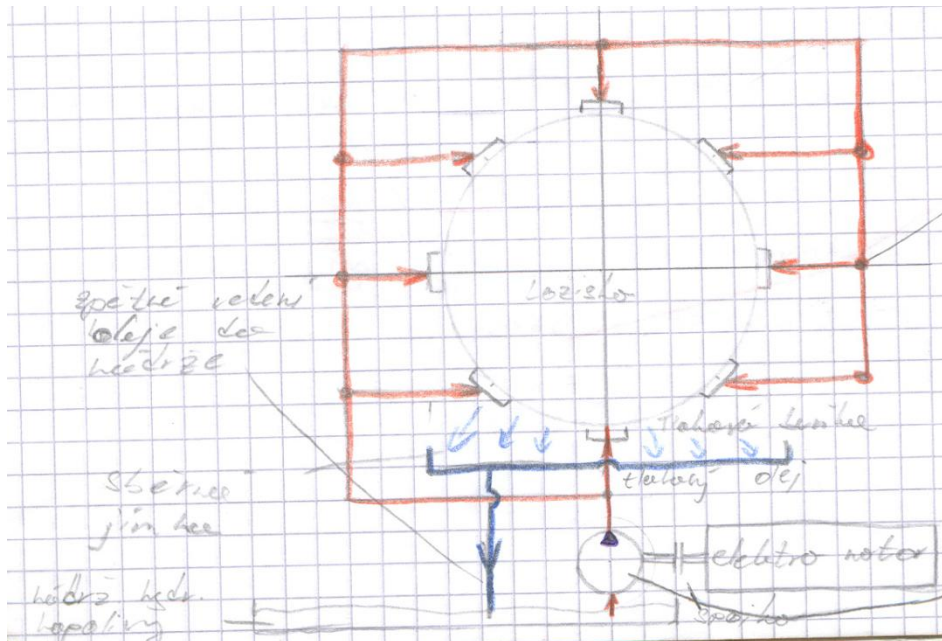
-základním prvkem hydrostatického ložiska je tlaková buňka tvořená kapsou

Vnější zdroj tlaku pro hydrostat. ložiska

Vlastnosti:

- V klidu dosedá hřídel na ložisko
- start: 1) Natlakování tlakovým olejem
2) Roztočení hřídele
- za běhu: -snáší vysoká zatížení
-tlumí rázy
-prakticky nulové opotřebení

- vypnutí: 1) Zastavení hřídele
2) Odtlakování

- Nevýhody: -vyšší pořizovací cena (dáno nutností hydraulického systému, někdy i záložní okruh)
-dražší provoz

Hydrostatická vedení

= ložisko rozvinuté do plochy rovinné

